Α/Α: 1148360
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 23/03/2004
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Τέχνης έργα

Η ξενιτιά στο θέατρο

Ανθρωποι καθ' οδόν

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Αθόρυβα πέρασε από την Αθήνα φέτος το χειμώνα ένα ενδιαφέρον πείραμα θεατρικής παγκοσμιοποίησης. Το πρώτο του είδους στον τόπο μας. Ενα πολωνικό έργο, με Αλβανούς ηθοποιούς, σε ελληνική και αλβανική γλώσσα εναλλάξ, για ελληνικό και αλβανικό κοινό αντίστοιχα. Με την παγκοσμιοποίηση διαλύεται αργά, πλην φανερά πλέον, το παιχνίδι των διαφορών. Βαίνει η ετερότητα προς μουσειακή και τουριστική διεκδίκηση; Πάντως, ως νεόκοπη χώρα υποδοχής μεταναστών, πρέπει κι εμείς ν' αποχαιρετήσουμε τα κοινωνικά και καλλιτεχνικά στεγανά που ξέραμε. Με λιγότερα δάκρυα απ' ό,τι τη δραχμή, γιατί ελπίζουμε πως η περιβόητη πολυπολιτισμικότητα εκτός από ομοιογενοποιό μπάχαλο ενέχει και τη δυναμική της αφύπνισης, των δημιουργικών ζυμώσεων, της αντίστασης, που έχουμε επειγόντως ανάγκη.

Ξαναθυμηθήκαμε πόσο καλογραμμένοι και διαχρονικοί είναι οι «Εμιγκρέδες» (1973) του Σλάβομιρ Μρόζεκ (ωραιότατη μετάφραση της Ερσης Βασιλικιώτη). Ενα προϊόν του ψυχρού πολέμου με νέα ανεβασμένη «θερμοκρασία» επί των ημερών μας. Δύο τύποι, οι ΑΑ διανοούμενος-πολιτικός εξόριστος κι ο ΧΧ προλετάριος-οικονομικός μετανάστης, ο πυρήνας της κοινωνίας θα λέγαμε ακόμη, βρίσκονται έγκλειστοι, συμπατριώτες και ολότελα ξένοι, σ' ένα υγρό υπογειάκι χωρίς παράθυρα, ανάμεσα σε βαλίτσες και κονσέρβες. Για τον ΑΑ ο ΧΧ είναι ένα πρωτόζωο, ο ιδανικός σκλάβος, μούσα της «φιλοσοφίας του σκλάβου» του συγγραφέα, που ονειρεύεται και αποταμιεύει για ένα μέλλον στην πατρίδα. Για τον ΧΧ ο ΑΑ είναι ένας ρήτορας του καναπέ, εξυπνάκιας του κ...., άπατρις και άχρηστος.

Ψυχολογικές μονομαχίες, συμφιλίωση, πάλι η βία των λέξεων, μάχη για την κρυμμένη ζάχαρη, τσίπουρο, θλίψη, διάλυση των ψευδαισθήσεων. Η παράσταση στον Κάτω Χώρο του Θεάτρου του Νέου Κόσμου έχει τη σφοδρότητα θεατροποιημένου ντοκιμαντέρ. Μιας «φέτας ζωής» με ασαφή όρια πραγματικότητας και θεάτρου. Μετανάστες παίζουν τους μετανάστες. Πέντε επαγγελματίες του θεάτρου, κατά τα άλλα σερβιτόροι, εργάτες, οικοδόμοι.

Πώς υποδύεται κανείς τη ζωή του; Πώς αποστασιοποιείται σ' ένα σπουδαίο παιχνίδι διαλόγων, σε μια διασκεδαστική αξιοποίηση της ενέργειας των αντιθέτων, όπως Χοντρός/Λιγνός, υποδυόμενος εμβληματικούς τύπους όλων των εποχών; Σε άψογα ελληνικά, με γλαφυρότητα λόγου και κίνησης και με την επιβολή της βιωματικής ταύτισης, ο Καραφίλ Σένα και ο Νικόλας Λάμπρου υποδύονται ο πρώτος το στοχαστή, αληθινό, χωρίς υπερβολές, με αμέτρητα παλιά και νέα «κατάγματα». Ο δεύτερος, τον προλετάριο, τη «δύναμη χωρίς μυαλό». Εναν παμπόνηρο Καραγκιόζη με τρύπιες κάλτσες και αταβιστικό ένστικτο επιβίωσης.

Σκηνοθεσία: Λαέρτης Βασιλείου. Σκηνικά-κοστούμια: Λευτέρης Τσέκος. Μουσική: Μιγκέν Σελμάνη.

«Transit» και νοσταλγία

Ενα μουσικό αφιέρωμα στη νοσταλγική επίκληση μιας χαμένης ενότητας είναι το «Transit» στο Θέατρο Τέχνης της Φρυνίχου. Μια τραγουδιστική περφόρμανς με θέμα τη «ζωή στο δρόμο»: τους εκπατρισμούς, μεταβατικούς και μόνιμους (βλ. δικτατορίες), τον υπαρξιακό νομαδισμό και ό,τι συνεπάγεται την εξωτερική και εσωτερική «έρημη χώρα» μας. Μια ακόμη ιδέα του Κυριάκου Κατζουράκη, σε δραματουργική επεξεργασία Κάτιας Γέρου, σκηνοθεσία Θόδωρου Γράμψα και μουσική πολυ-στήριξη (σύνθεση-διασκευές-διδασκαλία) Θοδωρή Οικονόμου, εμπνευσμένη από τους ανώνυμους περιπλανώμενους κάθε εποχής και τους παρίες της σημερινής Ομόνοιας και Κουμουνδούρου.

Σαν μικροί μονόλογοι, τα τραγούδια, μαρτυρίες διαφόρων τόπων και εποχών, σχολιάζουν συνειρμικά καταπίεση και ταμπού που λέγονται «σύνορα». Αττίκ, παραδοσιακά της Κάτω Ιταλίας, γερμανικός Μεσοπόλεμος με Κουρτ Βάιλ και Λάλε Αντερσεν, η αιματοβαμμένη Χιλή της Βιολέτα Πάρα, συμπορεύονται με Πινκ Φλόιντ, Μπρασένς, Νίνο Ρότα. Δραματουργικές και κινησιολογικές γέφυρες συνδέουν τα κενά ανάμεσα στη μνήμη και τη σιωπή. Μια αχανής γκάμα αναφορών με ασθενικό θεματικό δέσιμο -το αδύναμο στοιχείο της παράστασης.

Ωστόσο, στο καφέ-γκρι σκηνικό (Κ. Κατζουράκης) σαν σταθμός τρένων με μπαγκάζια, περαστικούς και πλανόδιους μουζικάντηδες τρεις ηθοποιοί (Κάτια Γέρου, Σταύρος Σιόλας, Μαργαρίτα Βαρλάμου) με αξιόλογες φωνητικές και χορευτικές επιδόσεις, και δύο θαυμάσιοι μουσικοί (Τζο Τορναμπένε, σαξόφωνο-φλάουτο και Θ. Οικονόμου πιάνο) μεταφέρουν τη Βαβέλ γλωσσών και ήχων με τη φυσικότητα τυχαίας συνάντησης, χωρίς μακιγιάζ, πόζες εντυπωσιασμού, επαγγελματική ψυχρότητα, αλλάζοντας πρόχειρα μπροστά μας κοστούμια και ρόλους. Η παράσταση είναι ατμοσφαιρική και χαρμόσυνη (ναι, υπάρχουν και άλλοι τρόποι να δει κανείς τον ζόφο), σε στιγμές μαγευτική, αποζημιώνοντάς μας για ατέλειωτες ώρες άγονου θεατρίσματος αυτόν το χειμώνα. Ψυχή αυτού του ιδιοσυγκρασιακού καμπαρέ, μια ωριμασμένη και εκπληκτικά πολύπτυχη Κάτια Γέρου. Ετσι δεν ήταν ποτέ πριν.

«Ξένοι Τόποι» από την «Κοινή Θέα»

Δύσκολο να συναντηθούμε με τους «Ξένους Τόπους» (2002) του ελάχιστα γνωστού Αγγλου συγγραφέα Φίλιπ Γκούλντινγκ στο θέατρο Εμπρός από την Εταιρεία Θεάτρου «Κοινή Θέα». Ενας ακόμη φόρος τιμής στο μεγάλο θέμα των καιρών: τους περιθωριακούς των πολέμων και της οικονομίας της Νέας Τάξης στις δυτικές μεγαλουπόλεις, αλλά και στους διαχρονικούς φυγάδες της ζωής.

Είπαμε, ο όρος «ξένος» έχει αμέτρητες παραμέτρους. Αλλά όχι κι έτσι. Πώς να υπάρξει δραματική ενάργεια και πληρότητα όταν οι μετακινήσεις των λαών και η φυγή σαν παθολογία, σαν αυτοσκοπός, μπαίνουν στο ίδιο σακί; Ουτσεκάδες που βιάζουν νεαρές Σέρβες, σαλταρισμένοι βετεράνοι πολέμων, άνθρωποι εξαφανισμένοι ή νεκροί στο Κόσοβο (;) συνθέτουν ένα αυθαίρετο κολάζ -σαν τα σκόρπια σκαμνιά του σκηνικού- με εγκαταλειμμένους συζύγους, Αγγλίδες (;) νοικοκυρές που γίνονται στριπτιζέζ από την πολλή μοναξιά, άστεγους αλκοολικούς, μπάτσους, πόρνες σε πιάτσες του Λονδίνου (;). Πώς να συντονιστούμε με την υπερκινητική επιφάνεια μιας παράστασης όπου όλα δουλεύουν υπερωρία -κίνηση, εναλλαγές ρόλων, διαθέσεων, ύφους, μετατοπίσεις χρόνου και γεωγραφίας- και όπου ο λόγος πληθωρικός, αποσπασματικός και επιπλέον αλληγορικότατος μετατρέπει κάθε συμπέρασμα σε ερωτηματικό. Ενα είναι ευανάγνωστο: Η βία ωμή και ακατανόητη. Τι κάνει ο άνθρωπος στον άνθρωπο για να τον εξουσιάσει.

Μια χαμένη ευκαιρία για τους δέκα καλούς έως πολύ καλούς ηθοποιούς και για τον ταλαντούχο σκηνοθέτη Γιώργο Γκικαπέππα. Μετάφραση: Χριστίνα Μπάμπου-

Παγκουρέλη. Σκηνικά-κοστούμια: Μαρία Κονομή. Παίζουν: Ιωάννα Παγιατάκη, Πέτρος Αλατζάς, Σοφία Καραγιάννη, Νέστωρ Κοψιδάς, Ιζαμπέλλα-Λουίζ Κυριαζή, Κατερίνα Λυπηρίδου, Ιάκωβος Μυλωνάς, Ηλίας Παναγιωτακόπουλος, Θεοδώρα Σιάρκου.

Εσωτερικά: «Εμιγκρέδες» στο Θέατρο του Νέου Κόσμου, «Transit» στο Θέατρο Τέχνης (Φρυνίχου), «Ξένοι τόποι» στο Εμπρός
Λεζάντες:

- Από το «Transit» του Θεάτρου Τέχνης στη Φρυνίχου
- «Ξένοι τόποι» από την εταιρεία Θεάτρου «Κοινή Θέα» στο «Εμπρός»

Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ